

Grobišče svetnikov in kraljev

V Reimsu na Francoskem so popravili med svetovno vojno močno poškodovano katedralo ali škofovsko cerkev ter so jo tudi slovesno posvetili. Ta katedrala je med najlepšimi stavbenimi umetninami gotskega sloga na svetu. V njej so nekdanji kronali francoske kralje. V njej pa so tudi grobovi številnih svetnikov, med katerimi omenjamo sv. Gomberta, sv. Berto, sv. Rigoberta, sv. Brunon, sv. Albert Louvainski ter sv. Klotilda, žena francoskega kralja Klodvika. Tukaj so shranjeni ostanki duhovnega ustanovitelja mesta Reimsa sv. Remigija kakor tudi posmrtni ostanki francoskega kralja sv. Ludovika ter sv. Terezije. V prostoru za krščevanje imajo še shranjen krstni kamen, v katerem je bil krščen frankovski kralj Klodvik. Pred velikim oltarjem, ki je izbrana umetnina, so bili maziljeni za kralje štirje potomci Karla Velikega, za njimi pa še 30 francoskih kraljev, razen Henrika IV. in pa Ludovika XVIII. Reims je rojstno mesto katoliške Francije, katerega je kasneje posvetila še francoska narodna junakinja Ivana d'Arc, ali devica Orleanska.

Nogomet nekdanj

Kako so nekoč igrali nogomet, nas poučuje poročilo iz leta 1793. Anglija je domovina nogometa in razumljivo je, da je bila ta tekma v tej deželi. Nogometna klub iz Sheffielda in Nortda sta na Božič v omenjenem letu igrala tekmo. Vsako moštvo je imelo po šest igralcev. Gledalce je spremljala godba na igrišču. Ta običaj vidimo tudi pri nas na deželi, da godba spremlja igralce in gledalce na igrišču. Tak primer se je dogdil pred nekaj leti v Beli krajini. Borba se je razvila v pravo bitko, katere se je udeležilo na obeh straneh nekaj nad sto ljudi. Poročilo pravi, da je bilo mnogo ranjencev, smrtnega primera pa nobenega. Omenja tudi, da je trajala tekma tri dni.

Habakuk

Reimmichlova povest podmačena — Z dovoljenjem založbe

Potuho mladima zaljubljenca je dajala Cenca Kožuh, kuharica pri Senčniku, ki sta si z Ančko bili dobri; nosila je njuna pisma od enega do drugega. Pozneje ji je to bilo žal, da se je zaradi tega vse življenje kesala. Ančka, ki je bila čisto slepa od ljubezni, je vzela Ornika, čeprav ji je oče do zadnjega branil in ji tudi ni namenil nikake dote.

Ali uboga Ančka si je ućakala prav malo sreće. Čeprav je gozdar svojo ženo imel rad, je slej ko prej večji del časa presedel v gostilni, ženo pa je puščal samo doma.

Deset mesecev potem je že prišla strašna nesreća. Ornik je ustrelil tovariša Trebnika, ker je bil prepričan, da je ta kriv, ker je izgubil ne le novo, lepše mesto v Orešju, ampak službo sploh. Po tej nesreći je nekaj časa taval okrog, potem so ga prijeli, obsodili na smrt in pomilostili na doživljenjsko ječo.

Pri glavni razpravi je Trebnikova vdova povedala, da je morilec tudi nanjo streljal in da se je rešila le s tem, ko se je zraven svojega ubitega moža vrgla na tla in napravila, kakor da je mrtva. Čeprav je obtoženec to zanikal, so sodniki vendarle verjeli vdovi.

Tudi Ano, morilčevo ženo, so poklicali k razpravi; ali ta jim je omedlela, da so jo morali iz dvorane odnesti. Tri tedne potem, ko so ji moža obsodili, je ležala na svojem stanovanju.

Oče je ni hotel vzeti pod streho, zdaj še tem manj, ker je menil, da mu je ta usiljeni zet-morilec že hčer dovolj osramotil, kaj bi še njegov pošten in častitljivi dom! Poslal ji je hranilno knjižico s tisoč kronami in ji naročil, naj se ne prikaže več domov in naj od doma nič več ne pričakuje.

Usoda nesrečne žene je bila obupna. Stanovanje so ji odpovedali. Ali bilo jo je tako sram, da si niti ni upala iz hiše; vsakega znanca se je prestrašila in je vztrepetala pred njim — povrh pa se ji je bližala še huda ura, ko bi se ji moral roditi otrok.

Tedaj ji je pomagala Cenca, kuharica, ki ji je ostala v vseh teh bridkosti zvesta prijateljica.

Prav na kraju Barbarskega grabna, dobro uro za šmarjeto, je bila samotna koč. Tam je prebivala stara Fefa, Cencina mati. Prav za prav je kaj malo prebivala tu, kajti bila je skoraj vse leto na dnini, zdaj pri tem kmetu zdaj pri drugem, tako da je bila bajta večji del leta prazna.

Tu sem gor k materi je spravila Cenca nesrečno prijateljico in je sklenila, da ostane tudi sama tu, dokler ne pride Ančka zopet k sebi.

Nesrečni ženi je samota dobro dela. Ali planinski zrak ni prijal njenemu bolnemu srcu. Večkrat je bolešno hlasičila po sapi, včasih jo je kar hudo prišlo. Kljub temu ni hotela za nič na svetu kam drugam. Hudo ji je bilo le zaradi tega, ker nikoli ni prišla v cerkev; bilo je predaleč in prestrmo. O veliki noči ji je prinesel gospod župnik sveto obhajilo. Razen njega ni vedel nihče, kdo prebiva v Fefini bajti.

Čez pol leta, o samem Kresu, se je Ančki rodil zdrav, krepek fantič, ne da bi kdo vedel za to — razen Cence in Fefe, ki je mimogrede spet enkrat bila doma.

Ali za nesrečno ženo je prišlo novo trpljenje. Čeprav je otroka ljubila, kakor le mati more ljubiti, se ga vendar ni mogla prav veseliti. Prehudo ji je bilo, da bi ji fanta zapisali na ime očeta, ki je sedel v ječi. Srce ji je krvavelo od soćutja z otrokom, ki se ga bo vse življenje držal madež, da je morilčev sin.

Tako jo je prevzela ta bridkoba, da je minulo več tednov in še vedno ni hotela dati otroka, da ga ji nesejo v cerkev in krstijo.

Tedaj je stara Fefa svetovala, naj bi otroka nesli h kakemu oddaljenemu kmetu in ga skrivaj položili pred kak dober, krščanski dom, zraven pa

16

listek, da otrok še ni kršćen. Čez nekaj časa bi lahko katera spet šla po otroka, češ da bi ga, siroto, iz krščanske ljubezni rada vzela za svojega.

Čudno, ali nesrečni ženi je prišla ta Fefina misel kakor odrešitev, čeprav ji je bilo hudo, da se bo morala od otroka za nekaj časa ločiti. Posula ga je s poljubi in solzami, Cenca pa ga je ponoči nesla čez hribe v Podkraj, kjer ga je položila pred Mrdavsovo domačijo.

Ubogi Ani pa je bilo tako hudo po otroku in vse to žalostno, kar je zadnje leto doživela, jo je tako potro, da je jela bolj in bolj hirati; srce ji je čisto oslabilo in že po dveh mesecih, ko jo je gospod župnik še prej sprevidel, je umrla.

Pred smrtjo je izročila Cenci hranilno knjižico, ki jo je dobila od očeta, in ji naročila, naj povrne stroške družini, ki bo vzredila otroka, kar pa še ostane, naj obrne za otroka. Pet sto kron je bilo treba tako že prej iz hranilnice vzeti, da je poplačala moževe dolgove.

Po Anini smrti ni nihče več mislil na to, da bi vzel Mrdavsovim otoka, ki je bil kršćen na ime Habakuk; saj je bil v dobrih rokah.

Trinajst let po teh dogodkih je umrl Habakukov oče v ječi, ker so se mu pljuča vnela.

*

Ko je Cenca končala, je Habakuk sedel tiho, kakor da je okamenel. Le zdaj pa zdaj so mu lica vztrepetala. Šele po dolgem je vzdignil glavo in zamolklo vprašal:

»Ali je res vse to, kar ste mi povedali?«

»Tako res, da lahko prisežem na živega Boga — na svoje zveličanje,« se je rotila žena.

»Kdo drugi še ve za to skrivnost?«

»Edino moja mati so še vedeli za to, pa so davno že v grobu... Pred petindvajsetimi leti sem to pri Sv. Križu pri spovedi povedala; potem sem gospodu tudi po spovedi še vse do kraja razložila. Ali ta mora molčati, če mu ne dovolim, da govori. Po njem sem tudi tisti denar poslala zate, ker sem menila, da med vojsko denar ni varen v hranilnici. Če mi ne verjameš, pojdiva h gospodu in ga vprašajva, če je res! Ali hočeš?«

»Ne, ne! Prepričan sem, da je vse res. Zdaj mi je vse jasno... Da, zdaj vem vse.«

Nekaj časa sta oba molčala. Potem je rekla Cenca:

»Že prej sem bila večkrat na tem, da ti vse odkrijem, posebno tedaj, ko si začel študirati. Ali preudarjala sem sem in tja in sem sklenila, da ti ničesar ne povem — vse življenje... Zdaj, ko se hočeš tako oženiti, nisem več mogla molčati.«

»Bolje bi bilo, ko bi mi ne bili ničesar povedali.«

»Hvaležen bi mi moral biti, da sem ti oči odprla in te obvarovala pred nesrečno ženitvijo.«

»Do ženitve pride — tu ni kaj izpreminjati.«

»Kaj? Kaj?... Ali svoji... Trebnikovi gospodični moraš povedati čisto resnico, moraš ji povedati, kdo je tvoj oče.«

»Tega ji ni treba vedeti; nikoli naj tega ne izve!«

»To ni pošteno, to je goljufija, če dekletu take reči ne odkriješ, preden se zvežeš z njo.«

Habakuk je zardel in povsili glavo. Po kratkem molku je revsknil:

»Kaj sem jaz kriv? Na noben način ni to zadržek za zakon.«

»Kaj? Poskusi, povej Trebnici resnico — rečem ti, da še slišati ne bo hotela kaj o poroki! Kaj pa še celo njeni sorodniki, če še ima katere!«

»Mati ji še živi in ujec.«

»Ah, mati! Zdaj pa nekoliko preudari! Tvoj oče ji je moža ubil — ona celo misli, da je tudi njo hotel. Nikdar ne bo pustila, da ji hčerka vzame ubijalčevega sina. Če pa si ne data dopovedati in če vama ne ubranimo, bosta nesrečna, kakor je bila nesrečna tvoja mati.«

Učitelj je zlezal na kup in si je z rokami podprl glavo. Težko je dihal. Ves se je tresel.

(Dalje sledi)